

mifa, que els corresponsals de l'IEC donaren com a nom de l'«dliba» (BDC x, 81) i *AlcM* l'hi troba en el sentit de 'persona malcarada i sorruda'. L'origen expressiu de tot això, i amb un sentit despectiu anàleg al del fr. *biffe*, salta a la vista.

5.^t D'altra banda tot això va amb els mots de caràcter expressiu que s'agrupen entorn de MOFA. I els mots del grup *chif/chip*, per altra banda, van amb el grup del fr. *chicbe*, del cat. *XIC* i del seu sinònim basc *txipi*.

Revifalla [1905, Bulbena, Vogel; 1911, Barnils, l. c.; mot d'ús general, però no recollit encara per Lab. 1888]; *revifada*, *revifador*, *revifament*, *revifor*, *revif [rebif Lab.]*; «un salze vell aquesta riba empara / --- / ja malmenat pel vent / --- / la fulla, l'encongida romanalla, / fins quan, punyent, el gebre la trastoca, / parla d'una futura *revifalla* / --- / i, tot finant, re-joventeix la soca», Carner (*Les Monjoies*, 44; O. C., 403).

Vianda [S. XIII], pres del fr. ant. *viande* 'aliments', que avui s'ha especialitzat en francès en el sentit de 'carn de menjar'. En francès prové del ll. vg. *VIVĒNDA pl. n. en el sentit de 'coses amb què s'ha de viure' (d'on amb sentit diferent el cast. *vivienda*, supra, port. *vivenda*); la -v- entre vocals s'eliminà per dissimilació com en *AVIAT* i *viero* (supra); del fr. han de ser manlevats igualment el cast. [S. XII], port. i oc. ant. i mod. *vianda*, i fins l'it. *vivanda*, car la -nd- conservada en català, i el canvi Eⁿ > an en totes les llengües, proven que en totes elles és manllevat del francès.

Ahuc en italià, on predomina la forma *vivanda* (amb -v- per influència de *viveri* 'queviures' i de tota la família del verb *vivere*) que ja hi apareix a fi del S. XIII i es generalitza en la llengua comuna des dels clàssics del S. XIV; però la variant *vianda* apareix a Gènova el 1164, i una altra forma *vidanda* apareix en el S. d'Itàlia el 1167 i en el centre i Nord en el S. XIII (influència de *vida* per ultracorrecció degut al fet que VITA dialectalment donava *via* a part de l'Alta Itàlia).⁸

L'escampament de la forma francesa s'explica per les nombroses expedicions de militars o auxiliars francesos, que tenen lloc per Europa i Orient des dels temps de les Croades —doncs, vell terme de logística militar, cf. el cas de *vitualles*, infra, tampoc autòcton i no menys internacional— en els quals l'idioma comú de tots els cristians fou el francès de França i Anglaterra.

«No-i dons *vianda* amara / tu, qui dar-li deus mel», mj. S. XIII, Guillem de Cervera (*Proverbi*, 451c). Sovint en Llull: «demanaten --- menjar, e ells response- ren que tart era com poguessen percassar *vianda*», *Merav.* (Ag. I, 194.7f.; també *vianda* f. sg. en *Merav.*, NCL. III, 44; *Blanq.*, NCL. I, 107.17, textos en *impresió PRÉMER*, i en *TROBAR*): «--- pagos, entre setmana és lur *vianda* comuna --- e molta altra *vianda* de pasta», BMetge (*Somni* III, NCL., 123.10). «Als pullins dels corps, dóna la *vianda* N. Sr. Déu ---», StVicentF (*Quar.*, 258, 39, més text a *polli POLL*; *Quar.*, 148.34, text a *SUTZE*). «No és cosa alguna qui axí faça inflamar lo cors --- com la *vianda indigesta* ---», *Ajusta-*

ments S. xv (més text a *convenir VENIR* i a *somoure MOURE*); «Sr. meu --- yo --- són calavera podrida, *vianda* de vérmens ---», Boliver (*Excit.*, 34, més text a *VERM*); «--- com la muller hagués aparellat la *vianda* o lo dinar: cum uxor cibum apparasset», JnEsteve (*Li. Eleg.* d-4-1). «Aquella *vianda* - per Adam perduda, / qui perpetuava - la vida humana, / saborosa fruita ---», FcPrats (JMBover, *BiEscrBal.* II, 54.44.3, més text a *saborós SABER*).

10 També molt clàssic a la nostra E. Mj. l'ús de *vian-*des en plural, en lloc del col·lectiu *vianda*, quasi generalitzat per la llengua moderna. «En est boscatge ha un ermità qui fa penitència: aquell ha un servicial qui li aporta algunes *vian-des*, de les quals *vian-des* viven amodosos corporalment», «Casquí dels pobres jahia en molt mell lit, e tenia davant si les *vian-des* que li eren necessàries»; «que hom pusque aver les *vian-des* ---», «les *vian-des* majors e mellors donen major sadollament que les menors», Llull (*Merav.*, NCL. II, 42; *Blanq.* I, 107.8; *Do. Pu.*, Gili, 147.16; 96). «--- Lo rey de Granada --- tenia almetzems de blat e de *vian-des* ---» a. 1308 (*BABL* II, 324, més text a *MAGATZEM*).

«Si avant passats, tingats per perdut tot ço qui en Alcoll serà --- que null hom no ha romàs, mas --- infants o fembres; e si açò perdem, no haurem *vian-des*», Muntaner (fets de 1282, Casac. I, 116.30); «saboroses *vian-des*», Eiximenis, *Terç*, 418 (text en *GORGA*); *Do. Comp. CoDoACA* xvii, 320.11; «moltes *vian-des*», AntCanals (*Carta*, *CoDoACA* xii, 420.15); «fart de bastonades e freturós de *vian-des*», JoMartorell (Ag. I, 337.4f.).

En aquest nombre fou també usat per designar cada un dels plats o serveis que se succeeixen en un àpat; cosa que notem almenys en el *Decam.* cat. de 1429: «mig gobellet per hom a la primera *vianda*» vi, § 2, 355.1 (trad. *alle prime mense*, ed. 1961, 382.12f.), «la darrera *vianda* venguda ---» v, § 8, 331.2f. (trad. *vi-vanda*); en alguns altres passatges pot haver-hi en part aquesta acc., en part l'altra: «--- al seu bon falcó --- pensà que aquesta era digna *vianda* per a tal dona» (trad. *vivanda*) «la pus cara *vianda* que yo havia --- si yo-m donàs de les *vian-des* qui comunament se donen ---», *ibid.*, 337.4 (trad. «piu cara *vivanda* --- con quelle che generalmente s'usano»).

Recollit en lèxics, des del Busa-N. «*vianda*: victus, cibus, esca»; OPou dóna preferència a l'ús en plural: «*vian-des*: cibus, capes, edulia, -orum»; «DE CUYNAR: --- desfer lo foc --- fer més foc --- coure les *vian-des*: coquere; bullir ---»; «VAXELLA DE LA CUYNA --- culler per remenar les *vian-des*: spatha, spathula; cullera o lloça ---», «plat fondo per potatge ---; plat ab *vian-des*: ferculum; rall o rasora ---» (*ThPu.*, 190, 224, 228). En singular només en l'acc. especial: «ESCUDELLES ESPESSES --- *vianda* espessa: pulmentum; sèmo-la ---» (*ThPu.*, 192). «--- provehir de *vian-des* la ciutat», *DTo.* 1647-70.

Avui l'ús comú i més típic de la paraula és posar *vianda* en singular, expressant genèricament qualsevol mena de menjar sòlid, per oposició als aliments lí-